

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJSIH DOGODKOV —

Nocoj Reaganova tiskovna konferenca

WASHINGTON, D.C. — Predsednik Reagan bo imel nocoj ob osmih v Beli hiši tiskovno konferenco, ki bo televizirana. Novinarje bo predvsem zanimalo predsednikovo stališče do nedavnih volitev na Filipinih in do preiskave o nesreči Challengerja.

Izid filipinskih predsedniških volitev še ni znan — Oba kandidata trdita, da sta zmagala — Odločitev v rokah parlamenta

MANILA, Fil. — Pretekli petek so bile izredne predsedniške volitve na Filipinskem. Do danes še ni jasen izid teh volitev, ker filipinske oblasti nočejo objaviti končnih rezultatov. Opozicijska kandidatka Corazon Aquino je prepričana, da je zmagala in zahteva odstop predsednika Ferdinanda Marcosa. Marcos meni, da je on zmagal. Zadeva je sedaj v rokah parlamenta, v katerem ima Marcos dvotretjinsko večino. Pričakovati je torej, da bo Marcos ponovno izvoljen.

Delni podatki o volitvah, ki jih je objavila urana vladna komisija, kažejo, da vodi Marcos s šibko večino 52 odstotkov vseh oddanih glasov, Aquinova pa ima 48 odstotkov. Neka neodvisna skupina Filipincev pa je objavila podatke, ki dajejo Aquinovi 53%, Marcosu pa 48% vseh glasov.

Včeraj se je v ZDA vrnila posebna 20-članska delegacija, ki jo je imenoval predsednik Reagan in ji dal nalogo, naj opazuje potek volitev. Delegaciji načeljuje sen. Richard Lugar (R.-Ind.), ki vodi senatni odbor za zunanje zadeve. Lugar je v raznih izjavah na Filipinih dejal, da so bile velike težave z izvedbo volitev s strani oblasti. Danes bo delegacija poročala Reaganu v Beli hiši. Včeraj je bil Reagan previden, ko je komentiral o filipinskih volitvah. Dejal pa je, da volitve potrjujejo, da je na Filipinih močan dvostrankarski politični sistem.

V Beli hiši in State Departmentu ter tudi v zveznem kongresu so zaskrbljeni nad bodočnostjo Filipinov. Splošno mnenje je, da so dnevi Marcosovega režima šteti. Aquinova trdi, da bodo njeni priverženci začeli z množičnimi demonstracijami zoper Marcosa. Na nekaterih od več kot 7.000 filipinskih otokov pa so zelo aktivni komunistični gverilci, ki zadnja leta hitro napredujejo.

ZSSR danes izpustila znanega oporečnika Anatolija Ščaranskega — Izmenjava tudi več vohunov v Berlinu

BERLIN — Danes dopoldne je Sovjetska zveza izpustila znanega sovjetskega oporečnika Anatolija Ščaranskega. Kmalu nato je prišlo do izmenjave več vohunov, ki so jih imeli priprti Sovjeti in zahodne vlade. Največ zanimanja pa je bilo v zvezi s Ščaranskim, ki je bil v sovjetskem zaporu osem let. Obsojen je bil kot agent CIA, vendar ZDA trdijo, da Ščaranski ni bil nikoli v službi ZDA.

Kot kaže, bo Ščaranski živel v Izraelu, kjer se bo pridružil svoji ženi, ki je lahko zapustila ZSSR pred leti. V intervjuju za francoski komunistični časopis pa je sovjetski voditelj Mihail Gorbačov dejal, da najbolj znani sovjetski oporečnik Andrej Saharov ne bo smel nikoli zapustiti ZSSR, to ker Saharov preveč ve o sovjetskem jedrskem orožju.

Na Haitiju bodo kmalu svobodne volitve — V izgnanstvo bežal predsednik Duvalier

PORT-AU-PRINCE, Haiti — Pretekli petek je haitijski predsednik Jean-Claude Duvalier v spremstvu svoje družine in nekaj ožjih sodelavcev zapustil Haiti in dobil za-

časno zatočišče v Franciji. S tem je napravil konec 29-letni vladavini družine Duvalier nad enim najbolj gospodarsko zaostalih dežel na svetu. Oblast je sedaj v rokah 19-članske vlade, ki ji načeljuje gen. Henri Namphy. Včeraj je rekel Namphy, da bo vlada v doglednem času organizirala svobodne volitve.

Reaganova administracija je pozdravila odhod Duvalierja in celo pospeševala njegov odhod, ko mu je ponudila transportno letalo, ki ga je skupaj s svojo družino pripeljalo v Francijo. Kot kaže, bodo ZDA pripravljene nuditi novi haitijski vladi precej gospodarske podpore. V svojem govoru včeraj je gen. Namphy dejal, da bo vlada poudarjala predvsem razvoj kmetijstva.

NASA naj bi bila vnaprej opozorjena o možnosti katastrofalne okvare na raketi s trdim gorivom — Danes več podatkov

WASHINGTON, D.C. — Včeraj je časopis *New York Times* poročal, da je bila NASA že pred dvema letoma opozorjena na verjetnost katastrofalne okvare na raketi s trdim gorivom, da pa ni nič storila. Po tem poročilu bi lahko pričakovali takšno usodno okvaro vsaj enkrat v vsakih 35 poletih, dejansko pa je nastala na petindvajsetem letu šuttleja. Do zaupnega poročila je *New York Times* prišel na skrivnostni način.

Včeraj je druga zelo vplivna in dobro informirana revija *Aviation Week* objavila članek, v katerem trdi na podlagi več prav tako zaupnih intervjujev s poznavalci ameriškega vesoljskega programa, da je do eksplozije Challengerja 28. januarja prišlo, ko se je spodnji del rakete s trdim gorivom zaradi še nepojasnjene vzroka odtrgal od velikega rezervoarja. Vrhni del rakete je potem trčil v rezervoar, ga počil, to pa je vodilo do strahovite eksplozije utekočenega vodika, kar je uničilo Challenger ter ubilo vseh sedem astronautov.

Včeraj je NASA uradno preložila naslednje tri napovedane polete vesoljskega plovila. Danes bo javna seja posebne komisije, ki proučuje vzroke nesreče Challengerja. Na tej seji bodo najbrž komentirali o trditvah v *New York Times* in *Aviation Week*.

— Kratke vesti —

Bombay, Indija — Včeraj je papež Janez Pavel II. končal 10-dnevni obisk v tej deželi. Prosil je za mir in enotnost, kritičen pa je bil do sistema kast v državi. V Indiji živi 750 milijonov ljudi, 24 milijonov teh je krščanske vere, od teh je pa 13 milijonov katoličanov.

Yonkers, N.Y. — Preteklo soboto je umrla 23-letna Diane Elstroth potem, ko je pojedla dve tableti zdravila Tylenol. V tabletah je namreč bil strup cianid. Leta 1982 je umrlo 7 oseb v Chicagu in okolici potem, ko so uživali tablete Tylenola. Takratnega storilca niso nikoli našli.

Tehran, Iran — Iranske vojaške enote so začele novo ofenzivo zoper Irak v okolici južnega iraškega pristaniškega mesta Basra. Iranci trdijo, da so njihove sile znatno napredovale. Iranci priznavajo, da so Iranci zavzeli nekatere točke na fronti, da pa organizirajo protinapade ter da so iranske izgube velikanske.

Washington, D.C. — ZDA napovedujejo nove mornariške vaje v vodah nedaleč od Libije. Sodelujeta dve letalonosilki.

Iz Clevelanda in okolice

Pepelnica in postni čas

Jutri, sredo, je pepelnica. Začne se postni čas, ki bo končal na veliki četrtek, 27. marca.

Seja

Društvo sv. Ana št. 4 ADZ ima sejo jutri, v sredo, ob 1.30 popoldne v društveni sobi svetovidskega avditorija. Pred začetkom seje bo mogoče poravnati asessment. Članice vabljenje, da se seje udeležijo.

MZA kosilo

Misijonska Znamkarska Akcija vabi na svoje kosilo, ki bo v nedeljo, 23. februarja, od 11.30 do 1.30 pop. v avditoriju pri Sv. Vidu. Vstopnice po \$6 za odrasle in po \$3 za otroke imajo člani, dobile se bodo tudi pri vhodu. Pridite!

Novi grobovi

Emil Mauser

V soboto, 8. februarja, na svojem domu na Richmond Hts. nenadno umrl 64 let stari Emil Mauser, rojen v Kranju, Slovenija, mož Olge roj. Russ, oče Darinke, Sylvije in Irene (Phoenix, Az.), sin Helene, roj. Triler, in že pok. Franca Mauser, brat Ivana (Slov.), Filipine (Slov.), Otmarja (Toronto, Ont.), Julke (Chicago, Ill.) ter že pok. Franceta in Karla, član Baragovega Doma, Slovenske pristave in Belokranjskega kluba. Pokojni in žena sta lastovala in vodila Olga's Restaurant na E. 185. cesti do lani, zaposlen je bil kot strojnik pri Parker Hannifin do l. 1975. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. jutri, v sredo, v cerkev sv. Vida dop. ob 10.30 in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo danes, v torek, pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Albert Redeye

V nedeljo, 9. februarja, je v Veteranski bolnišnici po dolgi bolezni umrl Albert Redeye, mož Mary, roj. Zdesar, oče Pauline Bradford (Ill.), Davida, Ursule in Mary Strbac, 5-krat stari oče, sin Mary, roj. Kollar, in Michaela (oba že pok.), brat Michaela W. Reynolds (pok.), Emila in Emme Lee Kristoff, veteran druge svetovne vojne, nekaj let v službi pri poštni upravi, član KSKJ št. 219. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. v četrtek, 13. februarja, v cerkev sv. Štefana bizantinskega obreda dop. ob 9.30 in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo danes in v sredo pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9. Parastas obred bo v sredo zvečer ob 7.30.

(dalje na str. 8)

Rojstni dan

Jutri, v sredo, obhaja svoj 84. rojstni dan slovenski duhovnik č.g. Jože Ferkulj, ki živi sedaj na Floridi. Čestitamo in mu želimo dobro zdravje in veselje!

Večerja

PTU odsek pri Mariji Vnebovzeti v Collinwoodu ima svoj »Founder's Day« večerjo ta četrtek, 13. februarja, ob 7.30 zvečer v šolski jedilnici, 15519 Holmes Ave. Vabljeni ste na dobro večerjo.

Na letni seji

Preteklo nedeljo je imela Slovenska čitalnica, ki posluje v Slov. nar. domu, letno sejo. Letos obhaja ta ustanova — ena najstarejših v slovenski skupnosti — svojo 80-letnico. Izvoljen je bil nov odbor: Preds. Rudolph M. Susel, podpreds. Joseph Valencic, tajnik, blagajnik in knjižničar Franc Kovačič, zapisnikar pa Vili Zadnikar.

»Homestead Exemption«

Okrajni avditor Tim McCormack naznanja, da njegov urad sprejema prošnje za tkim. »Homestead Exemption« ugodnost. Gre za znaten popust pri nepremičninskem davku (property tax) na hišo. Do tega popusta, ki lahko obsega več sto dolarjev, so upravičeni tisti, ki bodo dosegli starost 65 let do 31. decembra 1986, ali ki so trajno in popolnoma nesposobni za delo (starost pri tem ni ovira), in ki lastujejo in živijo v lastnem domu oz. hiši, in še, ki imajo letni dohodek, ki ni večji od 15.000 dolarjev na leto. V to kategorijo najbrž spadajo mnogi upokoenci. Do te davčne ugodnosti ne boste prišli, ako ne vložite prošnje. Formular lahko dobite, ako pokličete McCormackov urad na 443-7050 od ponedeljka do petka med 8.30 zj. in 4.30 pop. Tisti, ki že dobivajo »Homestead Exemption«, bodo prejeli formular po pošti. Zgoraj je torej za tiste, ki do »Homestead Exemption« niso bili doslej upravičeni, ali ki prejšnja leta niso vložili prošnje.

Popravek

Pretekli petek je na tem mestu izšla res smešna napaka. Napisano je bilo, da je bil 8. februar rojstni pisatelja Franceta Prešerna, v resnici pa je na ta dan leta 1849 največji slovenski pesnik umrl. Za napako se urednik opravičuje.

VREME

Pretežno oblačno danes z možnostjo naletavanja snega. Najvišja temperatura okoli 19° F. Spremenljivo oblačno jutri z najvišjo temperaturo okoli 17° F. V četrtek zopet pretežno oblačno, z najvišjo temperaturo okoli 20° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — 431-0628 — Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec — Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel — Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece
Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece
Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25
Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;
Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 — year; \$18.00 — 6 mos.; \$15.00 — 3 mos.

Canada:

\$42.00 — year; \$27.00 — 6 mos.; \$17.00 — 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: — \$18.00 — year; Canada: \$22.00 — year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio
POSTMASTER: Send address change to American Home
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103
Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 12 Tuesday, February 11, 1986

Ustvaritev enotnega slovenskega prostora

Že več kot deset let se po vseh štirih Slovenijah — matični, zamejski, zdomski in izseljenski — živahno razpravlja o ustvaritvi enotnega slovenskega prostora. To naj bi bila nekaka nova izdaja zamisli Zedinjene Slovenije iz srede prejšnjega stoletja, ki je veljala skoraj sto let za slovenski politični program.

Doslej so domá s tem v zvezi govorili o enotnem slovenskem prostoru, zadnje čase pa govorijo rajši o skupnem slovenskem prostoru, ker gre baje beseda »enotni« na živce Beogradu in nekaterim krogom v Avstriji in Italiji.

Tudi pišejo domá, nekam sramežljivo, o skupnem »kulturnem« prostoru, čeprav je povsem jasno, da nihče ne misli na izmenjavo samo kulturnih vrednot. To je pač davek sedanjim nosilcem družbene ureditve, ki bi ob najmanjšem dvomu o le-tej, takoj prižgali vsemu temu govorjenju rdečo luč.

Za kaj pravzaprav pri vsej stvari gre?

Gre za zavest, da smo vsi člani in deli slovenskega naroda, kjerkoli po svetu živimo, eno človeško, narodno in duhovno občestvo. Gre za utrjevanje te zavesti, pa tudi za ustvarjanje, ohranjanje in krepitev tega občestva. Meje in razdalje, ki nas ločijo, naj bi presegali s prostim pretokom informacij vseh vrst, s pogovarjanjem o osnovnih narodnih vprašanjih in konkretnih uresničitvah, z medsebojno povezavo in vzajemno izmenjavo duhovnih, kulturnih, narodnih, družbenih in gospodarskih dobrin in vrednot.

Jasno je, da ne gre in ne sme iti za pretok dobrin le v eno smer, ampak za njih obojesmerno izmenjavo. Zato ni prav, če izvažata matica svoj tisk v ostale Slovenije, istočasno pa slovenski tisk, ki izhaja zunaj njenih mej, vanj ne sme. (Če sme med Slovence na tujem *Rodna gruda*, zakaj bi ne smela med Slovence domá *Naša luč*?) /Da o Ameriški Domovini, *Svobodni Sloveniji* in več drugih listih niti ne govorimo, op. ur. AD/ Zato tudi ni prav, če podpira matica moralno in z denarjem zunaj svojih mej le tiste skupine Slovencev, ki trobijo v režimski rog, z ostalimi pa ravna, kakor da jih ni. Prav tako je zelo vprašljivo poseganje matice v notranje zadeve sosednjih držav (ko npr. zahteva uresničenje 7. člena državne pogodbe v Avstriji ali izglasovanje globalnega zaščitnega zakona za slovensko manjšino v italijanski deželi Furlanija-Juljska krajina — kar oboje naj bi seveda počela še zavzeteje kot doslej), če istočasno ne dovoljuje, da bi smele ostale tri Slovenije terjati za matično deželo demokracijo in spoštovanje temeljnih človekovih pravic.

Misel sama o enotnem slovenskem prostoru je (z gornjimi popravki) lepa in dobra. Z uresničitvijo bo pa treba pohiteti, ker ji čas s svojimi mehanizmi ni naklonjen.

Naša luč (feb. 1986)

Mimo ne moremo dejstva, da ne moremo veliko pričakovati brez osnovne demokratizacije slovenskega političnega sistema. Tisti, ki zagovarjajo pluralistično, večstrankarsko politično demokracijo, garantirano s takemu sistemu ustrezno

Drobtinice, sladke in žaltave

— Gremo na misijonsko kosilo? —

CLEVELAND, O. - V Afriki, da so nemiri, prav v Zambiji, kjer med drugimi pridno misijonari tudi moj rojak p. L. Tomažin. Pri istem krstnem kamnu sva bila krščena — le s to razliko, da je bil Lovre, ne po svoji krivdi seveda, krščen 20 let pozneje.

Meni je včasih žal, da sem se takrat rodil, da bi še pol stoletja pozneje dočakal čas, ko bodo prav vsa dela opravljali compjuterji, za prehrano pa bo dnevno zadostovala ena sama tableta, na luno pa se bo vozilo na počitnice. Samega sebe tolažim, češ, kar se ne dá spremeniti, je najbolje pozabiti.

Ja, pisal sem temu mojemu misijonarskemu rojaku, kaj vse sem slišal in sem mu nasvetoval, naj ne drži svoje kože v Lusaki in jo daje v stroj; pаметen naj bo in naj jo nekam ven popiha, na varno. Pri naši fari bi potrebovali enega duhovnega pomočnika. Opominjal sem ga, naj se spomni, kako je štirinajstletni pobič z atom in mamor rinil v begunsko revščino v Italijo.

Potem je v Argentino emigriral, tam v revnih razmerah študiral, vse mar zato, da mu bodo nekega dne učeno glavo za prazen nič odbili?! Še to in ono sem mu v pismu pravil in čakal razveseljivega odgovora. Res sem po dolgem čakanju (fant namreč nič kaj rad ne piše) dobil odgovor nekako s tole vsebino:

Dragi rojak! Boglonaj za vse tvoje, po tvojem mišljenju dobre nasvete. Verjamem, da mi vse dobro želiš in mi svetuješ, naj se izognem hudemu, ki mi po tvojem mišljenju preti. Oprosti, da se po tvojih nasvetih ne morem in ne smem ravnati. Obljubil sem Bogu, ki me je po svojih načrtih v duhovniški in misijonski stan poklical, da mu bom po vseh svojih močeh do konca služil.

Morda res pride čas, da bomo misijonarji s tega področja pregnani — morda pomorjeni — a božje seme, ki ga sejemo, bo ostalo. Začasno je res lahko to naše delo na videz uničeno — a seme vere bo zopet pognalo. Nobena revolucija in prekucija vsega dobrega za vselej ne uniči, v to misijonarji verujemo.

Tvoja vaba, naj pridem v Cleveland, je skoraj zapeljiva.

ustavo ter potrjeno z res svobodnimi volitvami, ne bi smeli pod nobenim pogojem popustiti glede te zahteve, ki je ali bi morala biti občečloveška, torej veljavna tudi za slovenski narod v matični domovini. Prav zaradi tega imamo mi vso pravico zahtevati demokratizacijo slovenskega (ali jugoslovanskega) političnega sistema. Ne gre za to, kot smo že večkrat poudarili, da bi Slovincem doma diktirali, kakšno družbeno ureditev naj si izberejo. Gre za to, da imajo pravico svobodno izbrati to ureditev in tudi, da jo lahko na svobodnih volitvah spremenijo, ako to želijo. Pri tem je povsem izključena možnost, da lahko slovenski ali sploh kateri narod izglasuje tudi na najbolj svobodnih volitvah družbeno ureditev, ki bo odslej diktatorska oziroma nesvobodna. Noben narod nima pravico zatirati bodoče svoje rodove, naj pride zatiranje preko »osvobodilne« revolucije ali celo svobodnih volitev. Nihče ni dolžan spoštovati veljavnosti takšnega sistema, dolžan pa je, da mu nasprotuje in kot edina alternativa zagovarja politična demokracija.

Rudolph M. Susel

Janez, ne zapeljuj me! Moli za mene in vse misijonarje, da nam Bog pusti zdravje, in, da nas utrdi v stanovitnosti in duhovno močne zdaj in kadar nam pretijo še hujše nevarnosti.

Pravi misijonar, ki vedno zaupa v božjo pomoč in v pomoč vernih v zaledju, kar tako svojih ovac ne zapušča. Vsak veren človek je po svoje lahko misijonar; če materialno misijonskega dela ne more podpreti, naj moli. Moli tudi ti, Janez, moli za misijone. Ali kaj moliš v ta namen?

No, na to vprašanje moram priznati, da premalo res storim

Franc Rozina

DNEVNIK MOJIH SPOMINOV

II. del

8. MAJA — Po slabo prespani noči smo nadaljevali pot, spet po glavni cesti, ki je še vedno polna beguncev. Kmalu pridemo v Tržič. Ljudje stojijo ob cesti in nas gledajo; nekateri iz radovednosti, drugi morda iz pomilovanja, tretji pa iz sovraštva na nas pljunejo in nas zmerjajo. Naglani bi jih, da ni pamet prevladovala. Gremo mirno naprej, ko se srečam z domačinom, z učiteljem Milanom Grdinom, ko s kolesom beži od doma. Potem se nisva več videla.

Kmalu smo prispeli v Podlublje. Nad predorom se dviga mogočno gorovje, pod njim pa čaka množica zbeganih ljudi. S kamijoni srečno prevozimo predor. Že smo na Koroškem. Naj tej strani se že počutimo varneje.

Počasi se peljemo naprej po cesti v dolino in tako tudi odikamo našim goram. Nekje ob cesti se malo ustavimo, se razgledamo in od napetosti oddahnemo. Od vala beguncev, ki gredo po cesti naprej, me tu spozna Olga Milavec, ki je pred leti imela v našem kraju gospodinjski tečaj. Z njo je njena prijateljica Lojzka Verbič, tudi učiteljica. Prosita me, če smeta na kamion. Ker so ostali četniki in potniki v to privolili, ju potegnemo medse na kamion, čeravno smo bili že do skrajnosti natrpani.

Nadaljevali smo pot in prispeli v dolino. Ne morem reči kje, vendar smo nekje med

za misijone, da premalo molim!

Vse kakor druga leta

Ljubitelji misijonov! Misijonska znamkarska akcija (MZA) v Clevelandu bo pripravila za nedeljo, 23. februarja, kosilo v farni dvorani pri Sv. Vidu. Serviralo se bo od 11.30 do 1.30 popoldne. Dar za okusno kosilo je letos 6 dolarjev na osebi, za otroke pa 3 dolarji. Vstopnice so že v predprodaji — nudijo vam jih člani MZA.

Če mi Bog pusti zdravje, bom na tem kosilu, in tebe, prijatelj, vse prijatelje vabim jaž vljudno ter vsi »garači« prijatelji misijonov. Na veselo svidenje!

J. P.

Milwaukee, Wis.

potjo dohiteli hrvaške ustaše, ki so se peljali s svojimi kamioni v isti smeri. Videl sem, da so jih četniki ustavili. Zaplenili so jim kamione, menda brez vsakega odpora, in jim pustili peš naprej, razen šoferjev.

Vse to se je zgodilo nepričakovano naglo. Zaplenjeno robo so četniki začeli deliti med nas. Bile so zaloge mesnih konzerv, prepečenca, sladkorja in slivovice, tobaka in cele svežnje novih »kun« (hrvaškega oz. NDH denarja). Preskrbljeni smo bili.

Ko smo vozili naprej, smo v posrednji bližini dravskega mostu začeli ustavljati in gledati, kaj se tam dogaja. Videli smo, da most stražijo partizani. Tam je stal srbski partizan s strojno puško v roki. Domov vračajoče Nemce, ki jih je bila polna cesta, odvzamejo puške, orožje in vsako robo, ki jo vojaški nosijo s seboj. Ob cesti je celo skladišče raznega blaga. Nemce potem praznih rok puščajo preko mostu na drugo stran.

Med tem so naši skušali s kamioni poriniti čez most, a ni uspelo. Bile bi žrtve. Isto kot so Nemcem vse pobrali, so zahtevali od nas: odložitev orožja in blaga — seveda tudi tistega, ki so ga četniki zaplenili ustašem. Četniki orožja niso hoteli oddati. »Neču ja, da bacim orožje« (orožja ne oddamo) so rekli.

Obrnili so se in smo se peljali nazaj proti Borovljam, kjer smo v neki gostilni ob cesti prebili tisto noč in pili »slivovico«.

Drugo jutro, 9. maja, smo ponovili poskus priti čez most. Pred mostom je vedno več civilistov, ki jih partizani ne puste preko mostu. Opaziti je, da jih niti ne razganjajo ali poganjajo nazaj. Verjetno zato ne, ker imajo preveč opraviti z nemškimi vojaki in njihovim materialom, ali pa še nimajo zato povelja. Mogoče je tudi navzočnost bradatih četnikov pripomogla k temu, da so tedaj pustili civiliste pri miru. Kasneje pa se je zvedelo, da je bilo tistih partizanov pri drav-

(dalje na str. 4)

Ha-Hec-Hi- Ho-Humor!

Skuhal ali pogrel MECAN

INFLUENCA.

Takó sem bil bolan, da sem že mislil, da se bliža konec. Nikamor iz hiše nisem šel in več kot enkrat bi me bil kašelj skoraj zadušil. Glasu nisem dal od sebe celi teden in grlo me je strahovito bolelo, zlasti kadar sem zakašljajal. Vendar sem imel občutek, kot da mi doma ne verjamejo, da je res tako hudo. Preslišal sem ženino opazko dekletom v kuhinji: »Bomo videli, kaj bo počel v petek in v soboto!«

Ko je videla, da sem oba dni ostal doma, da torej nisem šel ne kegljat in ne v Slovenski dom, se je ustrašila in takoj klicala na farovž, naj pridejo s svetim oljem. Komaj smo jo pregovorili, naj še vsaj en dan počaka in prav smo storili, kajti zdravje se mi je začelo počasi vračati.

Danes vem, da bi moja pot k popolnemu okrevanju bila veliko bolj strma in vijugasta, ko ne bi použil toliko vročega čaja, z nekaj limone, žlico medu in pa par kapljic iz pol galonske flaše, ki je pravtako prišla iz Kanade, kot je prišel iz Kanade mrzli zrak, ki je bil glavni povzročitelj te moje bolezni. Nikoli mi ne bo žal, da sem postal član tega kanadskega društva (Canadian Club) in tudi v bodoče bom z veseljem plačeval članarino, kadarkoli mi poteče.

Žena možu, ki je prilomastil pijan iz gostilne: »Ti pa tudi nisi nikoli vina sit.«

Mož: »Večkrat kot ti!«

Prvo, kar hoče žena zjutraj od mene je — denar. Pridem opoldne h kosilu — denar. Zvečer — isto. Zmerom denar, denar!

»I, kaj pa počne žena s tolikim denarjem?«

»Ne vem. Do zdaj ji nisem dal še nobenega.«

ŽENA: »Ali naj damo našo Mico medicino študirati, ali naj postane slikarica?«

MOŽ: »Ne vem. Kje misliš, da bo napravila najmanj škode?«

Dvakrat na leto grem k zobozdravniku. Enkrat za vsak zob!

— Koliko časa lahko človek živi brez možganov?

— Ne vem. Koliko pa ste stari?«

— Can you telephone from an airplane?

— Sure! Anyone can tell a phone from an airplane.

Električar gospodinji: »Zvonec ne dela zato, ker imate kratek stik v napeljavi.«

Gospodinja: »Za božjo voljo, pa ga podaljšajte vendar, a ne?«

— Kaj vedno enako tehta, ne glede na velikost?

— Luknja.

»Prosim, da skrbno označite zdravila, katere tablete so za moža in katere za konja,« je rekla mlada farmarica zdravniku in pristavila: »Ne maram namreč, da bi se konju kaj zgodilo zdaj, ko smo na sredi pomladnega oranja!«

»Smile,« they told me. »Things could be worse.«

So I did smile, and things got worse.

Ko je neki stari ljudožerec v Afriki slišal, da po Evropi divja velika vojna, je vprašal belega priseljenca, kako lahko Evropejci použijejo tako ogromno količino človeškega mesa. Ta mu pojasni, da Evropejci ne jedo mesa svojih pobitih sovražnikov. Kanibal se pri tem odgovoru zgrozi in vpraša belca:

»Kakšni barbari pa so to, da pobijajo ljudi brez vsakega vzroka?«

Oliver Wendell Holmes, 92-letni član Vrhovnega sodišča in njegov precej mlajši prijatelj, sodnik Brandeis, sta se sprehajala neko popoldne po parku, ko pride mimo brhko dekle. Holmes se obrne in gleda za njo, čeravno je le s težavo obračal vrat. Nato se obrne k Brandeisu in reče: »Kaj bi dal, ko bi bil lahko še enkrat 70!«

Škof Alojzij Ambrožič

MOJ MAJ 1945

(Ta članek je izšel v decembrski številki Celovškega zvona. Prepričan sem, da bo zanimal mnoge naše bralce. Po prebiranju članka bo vsakemu jasno, zakaj je bila reakcija iz uradne Slovenije in morda Beograda tako ogorčena. Ur.)

I.

Včasih bi želel še enkrat prehoditi pot, ki sem jo prehodil od Gabrja do Vetrinja v drugem in tretjem majskega tednu leta 1945. Da bi se ustavil v Čepeljah pod Utikom, kjer nas je čakal oče, ki je malo pred nami odšel na Dobrovo, in nam od daleč z vso silo mahal, naj hitimo; da bi se ustavil na polju pred Šenčurjem, kjer smo prebili prvo noč od doma, nad cesto v Tržiču, kjer so nas Nemci, hiteči na sever, zadržali dva dni, na vrtu zapuščene gostilne nekje pod Ljubeljem, kjer smo v naraščajoči paniki čakali skoro vso noč, da bi smeli na pot proti tunelu.

Rad bi si priklical v spomin petnajstletnika, ki sem bil. Seveda za to zmeraj zmanjka časa, najbrž predvsem zato, ker je želja le želja. Ali bi sploh mogel najti tisto polje in cesto in gostilno? Bi še mogel najti sebe? Bi mogel še enkrat doživeti sončno popoldne na dan, preden smo odšli, ki me je tako prevzelo, da sem pozabil, kaj se dogaja?

Našel sem pač melino na avstrijski strani Ljubelja, kjer smo se neprespani ustavili, potem ko smo pričakali osemletnega brata, ki se je ločil od nas v tunelu. Oče je začel kuhati kavo, mama in sestra so zaspale na travi. Toda nenaden krik: »Partizani, partizani,« nas je spet pogнал v beg.

Ljubeljski tunel: blato čez gležnje, polno odvrženih nemških ročnih granat, konji in vozovi in mule in ljudje in tema in gneča. Vsem se mudi, vsi hitimo na drugo stran,

tunel se zagolsne. Mislim, ki se vsiljujejo, ne dovolim do besede. Pred tunelom goreča skladišča, eksplozije, mali kovaški konjički kot gamsi navzpetinah, v cestnih jarkih prevrnjeni avtomobili, tovornjaki in vozovi. In ljudje, ljudje vseh vrst, Srbi in Rusi in Nemci in seveda Slovenci, vojaki in civilisti, otroci in odrasli.

Kako uro po našem odhodu iz Tržiča so na bežeče začeli streljati z minometalci — občutek zbegane nemoči, ko so nas dotekli s svojo novico. Na drugi strani Ljubelja spet cesta, ki se zdi neskončna. Ob njej poginuli konji in mule, ki nabrekajo in se razpočijo v strašen smrad. Na drugi strani Drave prvo srečanje z Angleži, ki civilistom jemljejo zapestne ure in razorožujejo domobrance — vse drugače od srečanja, po katerem smo hrepneli vso vojno. Razpadajoči svet postaja vse bolj čuden in nerazložljiv.

Tiste tedne sem spoznaval svojega očeta. Tudi njegov svet se je podiral, tudi on ni imel odgovorov, to sem jasno čutil, toda molčal je, nikdar izgubil kontrole nad seboj in nad nami, vlekel je voziček s hrano in obleko, bil z nami in hitel, hitel, hitel.

Njegov »Ali gremo vsi ali nihče« nas je primoral oditi od doma, ker smo vedeli, da bi njega komunisti ubili prvi dan. S tem je mamó rešil skoro gotovega zapora in zgodnje smrti, nas pa šikan in dolgoletnega zapostavljanja — še leta pozneje nam je pisal sosed: »Pri nas je najslabše to, da te

sme vsaka baraba brcniti.« Tudi v momentih najostrejšje upornosti mi ni zbledela podobna očeta na poti proti Borovljam.

Spominjam se strahu, pravzaprav groze, ki sem jo pozneje redko, če sploh kdaj, doživel; groze, ki se je vračala vse do leta '47, ko so bili Angleži zadnjič na tem, da nas vrnejo Jugoslaviji.

V sanjah sem jo doživil še pet let po prihodu v Kanado in njene odmeve sem našel še leta '60, ko sem se prvič vrnil na Dobrovo in slišal ljudi, partizanske in domobranske, instinktivno zašepetati, kakor hitro so zinili besedo proti ljudski oblasti. V literaturi jo najdem pri Izaiju (10: 28—32), ko opisuje bližanje asirskih hord Jeruzalemu; in pri Grahamu Greenu, ko redkobesedno kot zmeraj opisuje *Tontons Macoutes* (The Comedians).

Prva dva tedna v Vetrinju, pravzaprav manj kot dva tedna, mi ostaneta v spominu kot intermezzo, ki nima para v mojem življenju. Šotori, driska, obeljene smreke ob robu polja, katerih lubje je šlo za strehe na šotorih, nemški napisi vsepovsod, čeprav so ljudje vsaj z nami govorili slovensko, cerkev s svojo Pieta. Kako lep je oltar z gotskim oknom, sem odkril šele trinajst let pozneje.

Kmalu po prihodu smo začeli s šolo — v treh tednih sem pozabil skoro vso grščino. Mobilizacija še preostalih mladih civilistov v domobrance, domobranska parada na polju,

(dalje na str. 7)

V BLAG SPOMIN NAŠIH UMRLIH SORODNIKOV OB ŠESTI IN SEDMI OBLETNICI

VEHOVEC

STANISLAVA

Umrli 16. februarja 1980

Mirno počivajta v tihem grobu, kjer ni bojov ne trpljenja, do angelskega klica, k obnovljenemu življenju.

FRANK

Umrli 9. februarja 1979

Gospod, daruj jima večni mir, naj večna luč jima sveta, ker Ti si vse dobrote vir, uživajta naj pri Tebi raj nebeški.

Žalujóci:

Brat — CIRIL VEHOVEC z družino;

nečak — SLAVKO MILLER z družino

in ostali sorodniki.

Euclid, Ohio, 11. februarja 1986.

Dr. Vlado Bevc:

Avstrija informira Ameriko o koroških Slovencih

Skoraj nedvoumno je, da je poslanik v zunanjem ministrstvu predložil novo verzijo avstrijske Bele knjige o manjšinah v Avstriji, (glejte citat št. 3) ki jo je poslaništvo razpošiljalo ameriškim senatorjem, kadar so povpraševali glede Slovencev. Zunanje ministrstvo je stvari uredilo tako, da če se je kdo zanimal za Slovence na Koroškem, je dobil v odgovor omenjeno brošuro kar od avstrijskega poslaništva.

Seveda Slovenci niso imeli prilike istočasno predložiti svojih pogledov na to vprašanje in na avstrijsko postopanje. Povrhu izgleda, da je po-

pravic.

Toda nadaljujmo z ugotavljanjem, kaj drugega je poslanik Schober še utegnil povedati v ministrstvu (State Departmentu, op. ur. AD). Po zapri-seženi izjavi zunanjega ministrstva drugi, neobjavljeni odstavek zapisnika vsebuje poslanikove pripombe glede slovenskega vprašanja v zvezi s raznimi neuradnimi trditvami v Ameriki. Poslanikove pripombe odražajo stališče avstrijske vlade z ozirom na notranje zadeve v Avstriji in na odnose z Jugoslavijo. (27)

Kakšno je to stališče bi mogli sklepati iz zgoraj omenjenega pisma poslanika Schoberja članu ameriškega kongresa George Millerju iz Kalifornije, kjer je verjetno ponovljeno to, kar je poslanik povedal namestniku zunanjega ministra. Pismo poslancu Millerju vsebuje uradno avstrijsko verzijo o Slovencih v Avstriji. Naj govori pismo samo:

AVSTRIJSKI POSLANIK

Washington,
23. oktobra 1978

Spoštovani g. poslanec!

Iz poročila v slovenskem časopisu »Naš tednik«, ki izhaja na Koroškem, v Avstriji, je razvidno, da ste bili pred kratkim opozorjeni na položaj Slovencev, ki živijo v Avstriji. Čeprav mi ni znano, kaj vam je bilo predloženo, menim, da je primerno, da Vas v zvezi s tem opozorim na sledeče.

Avstrija smatra, da manjšine predstavljajo za države kulturno pridobitev, ki lahko prispeva k pospeševanju miro-ljubnega in prijateljskega sožitja med sosednimi narodi. Zato si Avstrija prizadeva zaščititi obstoj in svoboden razvoj svojih manjšin. Z avstrijskega vidika je samo po sebi razumljivo, da morajo Slovenci, ki živijo na avstrijskem ozemlju, imeti svoje lastne politične, ekonomske in kulturne organizacije, vrsto časopisov, revij in založb ter kulturni center. Na Koroškem so slovenske kmetijske zadruga, slovenske banke in slovenska hranilnica z 20 podružnicami. »Landesstudio Kärnten« (Koroški radioodajni studio) dnevno predvaja programe v slovenskem jeziku, to je približno 252 ur na leto.

Razne zaščitne odredbe, sprejete po letu 1945 na zvezni in provincialni ravni za Slo-

vence v Avstriji, so imele namen predvsem urediti rabo slovenskega jezika v stikih z oblastmi in dvojezični pouk v šolah. Zakon o narodnih manjšinah, sprejet leta 1976 z enoglasnim pristankom vseh strank, zastopanih v državnem parlamentu predstavlja obsežno zakonsko osnovo. Zakonodajalci so šli še dalje, kot zahteva sedmi člen avstrijske državne pogodbe s tem, da so sprejeli zakon o narodnih manjšinah in se obvezali, ne samo ščititi manjšine pred kakršnokoli diskriminacijo, temveč tudi še posebej podpi-

DNEVNIK MOJIH SPOMINOV

(Nadaljevanje s str. 2)

skem mostu in bližini kaj malo.

Ko smo se tako spet počasi pomikali proti mostu, so nas tedaj partizani — nekaj mladih fantičev — obstopili od obeh strani ceste in zahtevali predajo orožja in kamionov, tudi ustaških seveda. Nekateri mladi partizančki so se povzpeli na kamione in iskali, kaj bi bilo dobrega zanje. Nabirali smo, mi smo pa gledali. Vse to se je dogajalo tako čudno, brez odpora, napada ali obrambe. V tem položaju ni kazalo, da bi se uprli ali udarili po partizanih, niti, da bi se prepirali z njimi — radi prehoda čez most. Po drugi strani pa so bradati četniki vzbujali spoštovanje pri partizanih. To je bilo vidno.

V tistem negotovem položaju sem skrbno pazil, kaj bo napravil četniški poveljnik. Nemalo sem se začudil, ko sem ga malo kasneje zagledal preoblečenega v nemško uniformo (te robe je bilo ob cesti, kakor sem že omenil, dovolj) z napol praznim nahrbtnikom čez rame. Brade že prej ni imel, v čemer se je ločil od drugih četnikov. Kdaj se je preoblekel, nisem opazil. Takoj mi je bilo jasno, da bo v nemški obleki skušal priti čez most.

Njegov zgled me je potegnil za seboj. Brez pomisleka sem začel gledati okrog ob cesti, da si najdem kako nemško bluzo in kapo. Hlače sem imel že itak vojaške na sebi. Ko sem to našel, sem se za nekim kamionom naglo preoblekel, svojo četniško kapo in vse dokumente, ki bi me izdajali, pa pod neko listje pokril.

Vse to se je godilo čudežno naglo, vsaj tako se mi je zdelo. Med tem pa mi je četniški poveljnik izginil izpred oči. Ko sem se oziral naokrog, sem videl, kako se četniki posamezno z orožjem in nahrbtniki pomikajo skrivaj drug za drugim nazaj proti z drevesjim zaraščenim hribu. Vse pa, kar smo imeli, je s kamioni vred postalo plen partizanov. Reševali smo si pač le golo življenje!

(dalje prihodnji torek)

rati manjšine. Zato zakon predpisuje, da bo nadaljnji obstoj narodnih manjšin — poleg Slovencev na Koroškem so v Avstriji še hrvaške, madžarske in češke manjšine — zavarovan s pospeševanjem ukrepov ekonomske in kulturne narave.

Sodelovanje narodnih manjšin pri teh ukrepih za pospeševanje njih razvoja, kakor tudi z vsemi zakonitimi ukrepi, ki se jih tičejo, se vrši preko svetov za narodne manjšine. Manjšinske organizacije imajo močan vpliv na sestavo teh svetov s tem, da morajo predsednik in polovica njihovih članov biti imenovani od teh organizacij. Na žalost slovenske manjšinske organizacije nočejo imenovati svojih predstavnikov v te svetove. Takšen odnos precej otežuje pospeševanje napredka narodnih manjšin, ki si ga želi avstrijska vlada. Le v zadnjem času nekaj kaže, da bodo mogoče doseči sporazum v neposrednih razgovorih med predstavniki narodnih manjšin in zvezne vlade. Pravica do odločanja pa je pridržana svetom.

Dne 31. maja 1977 je zvezna vlada izdala dva odloka, glasom katerih so se namestili dvojezični napisi v osmih občinah, to je v 91 krajih. Nadalje je bilo odredeno, da se slovenščino prizna v 13 občinah, treh okrajnih sodiščih in treh okrajnih uradih kot dodatni uradni jezik. Vrh tega je bilo odredeno, da tudi drugi državni uradi uporabljajo slovenski jezik, če to olajša poslovanje s posamezniki. Ti ukrepi so zadovoljili želje velikega dela slovenskega prebivalstva, to je tistih, ki nočejo, da bi bile njihove zakonite pravice ovirane zaradi nasprotnih stališč slovenskih organizacij.

Vprašanje šol, ki je tolike važnosti za zaščito manjšin, je že bilo urejeno z zakonom o manjšinskih šolah leta 1959 v skladu z avstrijsko državno pogodbo. Slednji daje staršem pravico, da sami odločajo, katero šolo bodo obiskovali njihovi otroci. Koroška ima sedaj svojo gimnazijo s približno 500 dijaki, ki je po svoji opre-mi priznana med najboljšimi in najmodernejšimi v Avstriji, 24 splošnih šol, kjer je slovenščina drugi jezik, dve slovenski gospodinjinski šoli za dekleta, slovensko kmetijsko nadaljevalno šolo in 85 dvojezičnih osnovnih šol.

Nedvomno je treba priznati, da je zagotovitev potrebnih pogojev za nadaljnji razvoj narodnih manjšin dokaz, da ravna Avstrija z dobro voljo. Pričujoče slovenske koroške organizacije so dokazale svojo sposobnost v boju za obstanek in tudi sposobnost, izraziti svoje želje in zahteve kljub dejstvu, da predstavljajo le neznamen del prebivalstva na Koroškem.

Avstrija je pokazala svoje razumevanje tudi, ko so se koroški Slovenci obrnili na Ljubljano in Beograd za pomoč. Izgledi, da so zdaj avstrijska prizadevanja uspela privedi razgovore z Jugoslavi-

jo v objektivne smeri in prepričali Jugoslavijo o verodostojnosti avstrijske manjšinske politike, predvsem pa o tem, da bo sedaj, ko so osnovni pogoji zagotovljeni, sledil notranji razvoj, v katerem naj bi slovenska narodna manjšina kar najbolj uživala vse možnosti, ki so ji na razpolago.

Izvolite sprejeti, gospod poslanec, izraze mojega globokega spoštovanja!

Karl Herbert Schober

Tako je torej najbrže govoril avstrijski poslanik (na sešanku v State Departmentu). Z ozirom na širokogrudnost Avstrije in njeno darilo za dvestoletnico Amerike, Christopher poslanika Schoberja gotovo ni kaj preveč trdo prijemal glede Slovencev, posebno ne potem, ko sta vzpostavila tako lepo nastrojenje s pogovorom o univerzi, ki je obema pri srcu.

(V naslednjem, zadnjem delu tega prispevka, ki ga nameravam objaviti, bom skušal povzeti tisto, kar ima nekaj splošne vrednosti. Tisti bralci, ki želijo imeti celoten tekst, naj svojo željo sporočijo in jim pošljem fotokopijo po pošti. Ur.)

Iz newyorške prosvete Popravek:

V poročilu o januarski prosvetni uri sem zapisal, da sta nam v prvem delu Peggy in Tone Babnik recitirala »Deset zapovedi za človeške odnose«. V resnici sta to storila Marija in Jerry Zupan. Oprostite vsi prizadeti!

Motiti se je človeško! Vsega je kriva influenza, ki sem se je otepal in pisal, namesto da bi molčal.

Samo v New Yorku

I.

Bilo je pred volitvami l. 1952. Časopisi so nas obvestili, da bo predsednik Harry S. Truman govoril v Harlemu in se nato peljal po Broadwayu. Hotel sem ga videti. On mi je odprl vrata v Ameriko. Na 94. cesti sem se postavil v gručo starejših mož. Ko se je v odprtem avtomobilu Truman pripeljal mimo, smo mu vsi ploskali. Starejši Irec je pa stopil na cesto, da je bil bližje avtomobilu in zavpil:

»Harry, pokaži jim pekel« (Give 'em hell).

»Ne boj se, storil bom, kar bom mogel,« je odgovoril Truman.

II.

Stal sem na križišču 42. ceste in 3. avenije in čakal na zeleno luč. Okoli mene je bilo več ljudi in na moji desni starejši mož, ki ni mogel mirno stati. Očividno je bil »nadelan«.

»Ali mi lahko daš en 'quarter'?,« me je vprašal.

»Ne, ne morem,« sem odgovoril, ker sem vedel, da bo denar porabil za pijačo.

»Potem si pa suh (broke) kakor jaz. Žal ti ne morem pomagati,« je rekel in se pogljal na cesto.

Dr. Z. Kalan

“SLOVENIA RADIO PROGRAM”

HEARD COAST TO COAST
6 to 7 on Saturday evening E.S.T.
on N.B.N. Cable TV systems.

PAUL M. LAVRISHA
1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119

Kanadska Domovina

DOM LIPA

TORONTO, Ont. — Leto 1985 je v zgodovini slovenskega starostnega doma LIPA velikega pomena.

Po desetletnem delu in pripravi smo začeli spreminjati načrte v realnost. Na zemljišču 52 Neilson Drive v Etobicoke so položeni temelji dobrodelni ustanovi, ki bo sprejemala v domačem okolju urejenem domu vse pomoči in doma potrebne slovenski ljudi. Po dolgotrajnih pripravah, zbiranju denarja za gradnjo, načrte, iskanju dovoljenj vseh vrst od občinskih in pokrajinskih uradov, se končno bližamo cilju.

S prostovoljnim delom in nesebičnim strokovnim vodstvom gg. **Jožeta Kasteliča** in **Toneta Muhiča**, z voditeljem prostovoljnih delavcev **Lojzom Babičem**, je bila v jeseni stavba dograjena do prvega nadstropja v grobem stanju. Čez zimo delo počiva. S toplo pomladjo pa upamo, da bo poleg gradnje doma Lipa rastlo v slovenski skupnosti tudi toplo, še toplejše, bolj osebno zanimanje za to socialno podjetje. Pridite in pogledajte, kaj zmora solidarnost in idealno srce slovenskega človeka.

V teku desetih let je Pripravljalni odbor po svojem finančnem odseku (voditelj Lojze Babič) s pomočjo dobrih organizatorjev in nesebičnih prostovoljnih delavcev (Walkathon-Lovski klub Alliston, Miro Rak; Modna revija -Marija Kavčič Demšar; slovenska poletna zbirališča -pikniki; denarne nabirke oz. kampanje; jesenski banketi; bazarji; nedeljski zajtrki v cerkvenih dvoranah pri Brezmadežni in pri Mariji Pomagaj)

zbral preko 800 tisoč dolarjev.

Vseh rojakov pa nismo še dosegli. Različni so duhovi, različni darovi. Mnogo je darov uboge vdove. Še več bi pričakovali kot znamenje hvaležnosti za dobro življenje in uspešno gospodarstvo.

Plačana je zemlja na 52 Neilson Drive, prav tako vsi načrti, vse dosedaj opravljeno delo.

Denarna nabirka znaša do konca januarja 1986. leta 317 tisoč dolarjev. Število darovalcev je 1476. Za dovršitev stavbe, opremljene za stanovalce, potrebujemo še 1,5 do dva milijona dolarjev. Dom Lipa potrebuje in išče plemenitih darov v obliki delne podpore, brezobrestnega posojila, zapuščin, da bo v letošnjem letu omogočeno redno poslovanje.

Božičnica doma Lipa za naše starejše in njihove prijatelje 22. decembra v dvorani Brezmadežne v New Torontu je prinesla vsem zbranim prelepa doživetja. Božični program s petjem, deklamacijami in živimi jasicami je z mladino iz župnije Marije Pomagaj pripravila gđ. Francka Žejn.

Predsednik Pripravljalnega odbora za dom Lipa, č.g. župnik Kopač je z njemu lastno domačo besedo pozdravil vse goste, katerim so po prireditvi postregle članice PO Lipa in župnijski socialni odsek Brezmadežne.

Dom Lipa naj bo naša skupna zadeva, skupna skrb, tudi skupna žrtev, veselje in ponos.

Dom LIPA
52 Neilson Drive,
Etobicoke, Ontario
Canada M9C 1V7

pripravila **Anica Resnik**

— Smučarski šport in Slovenci —

LETHBRIDGE, Alta. — Od mladih dni se zanimam za šport in sem se v študiju posvetil telesnovzgojnemu poklicu; že zato z veliko pozornostjo zasledujem zlasti zimske športe in mednarodna tekmovanja v teh. Čeprav umaknjenec rodni domovini, morda vprav radi tega, z veseljem sledim slovenskim mednarodnim uspehom zadnjih let.

Prav letos dosegajo doslej najboljše uspehe v tekmovanjih za svetovni smučarski pokal, saj so slovenski športniki v slalomu, veleslalomu in smučskih skokih vključeni v prvo deseterico najboljših na svetu.

V slalomu se uveljavljata letos Slovenca Rok Petrovič in Bojan Križaj, ki sta v letošnji mednarodni sezoni nekajkrat zmagala, ali pa se uvrstila na drugo ali tretje mesto, vsekakor pa med prvo petorico. Tekmujejo in se uveljavljajo še Slovenci Jože Kuralt, Gregor Benedik in Boris Strel.

Med ženskami je najboljša

slovenska veleslalomistka vsekakor Mateja Svet. (Zmagala je na mednarodni tekmi pretekli teden, op. ur.) Letos se je prvič uvrstila med konkurenčne mednarodne tekmovke Katra Zajc. Pogrešam pa imena lanskim uspešnim tekmovalk.

Velika izguba za slovenski smučski tekmovalni razred je odhod olimpijskega smučarja Jureta Franka, ki je na zadnjih sarajevskih olimpijskih igrah prabil Sloveniji srebrno medaljo, prvo zimskošportno odličje. Poškodba kolka mu je končala veliko obetajočo tekmovalno kariero v mednarodnih vrstah.

Zanimivo je, da slovenski smučarji ne dosegajo v smuku mednarodno vidnih mest, kjer odloča poleg tehnike še posebej korajža, ki je sicer Slovencem, posebno Gorenjcem, ni nikoli manjkalo. Že pred časom sem bral, da je zanimivo in skoro neverjetno, da Slovenci nimamo med prvo mednarodno stoterico niti enega

predstavnik.

Pol smučarske tekmovalne sezone je že mimo. Letos je muhasta zima terjala veliko neprilik. Nekatera tekmovanja so bila odpovedana oz. predstavljena, radi pomanjkanja snega. Celo dež je kvaril proge, ali pa je zapadlo naenkrat preveč snega.

Trenutno so slovenski slalomši med najboljšimi na svetu. Po vseh dosedanjih tekmovanjih — ko to pišem, seveda — je na tretjem mestu ljubljanski študent, 19-letni Rok Petrovič, za njim pa na četrtem mestu Gorenjec Bojan Križaj, ki tekmuje že več let in to uspešno. Posebno se je slednji postavil, ko je na olimpijskih igrah v Sarajevu v imenu vseh zimskošportnih udeležencev izrekel športno prisego v slovenščini. Če se tega lepega trenutka spominjate, se mu je od treme malo zajeclo, a zbral se je in glasno končal olimpijsko tekmovalno obljubo. (Kar ni bilo nič vseh marsikateremu prepričanemu »Jugoslovanu«, op. ur.)

Med najboljšimi svetovnimi smučarskimi skakalci sta letos uspešna Primož Ulaga in Miran Tepež. Trenutno — zopet, ko to pišem — je na tekmovalni lestvici med svetovnimi prvaki Ulaga na 3. mestu s 105 točkami (prvi jih ima 115, drugi pa 110). Pred njim pa je še pol tekmovalne sezone.

Ko že govorimo o slovenskih smučarjih ni odveč, če ponovno omenim, da je smučanje v Sloveniji staro skoro 400 let, saj je Valvasor, ki je pred stoletji pisal o Sloveniji, omenjal smučanje med kmeti na Blokah, kjer so obilne količine snega bloško in okoliške vasi enostavno zamedle in bi ljudje brez smuči ne mogli nikamor.

Seve so si smuči izdelovali sami, v vreli vodi segrete, poldrug meter dolge deske so krivili med klini lestev. Bile so to širše kot moderne smuči, ki jih imamo danes. Imenovali so jih »smeče«. Za vezi jim je služil širok jermen zabiti na strani smuči, in v takšno zanjko so vtaknili prednji del čevljev ali pa škornjev. Ena dolga palica jim je služila za poganjanje, za »vižanje« pa tudi za zavoro.

Imajo pa v Sloveniji danes tudi mednarodno znano zimsko športno industrijo. Svetovno znane so alpske in skakalne smuči ELAN, ki jih že desetletja po vojni izdelujejo v tovarni športnega orodja v Begunjah na Gorenjskem.

Elanovo ime sta ponesla v smučski tekmovalni svet predvsem švedski slalomist Ingemar Stenmark, ki je bil skoro pet let nepremagljiv, in njegov konkurent, Bojan Križaj. Tudi so visoko cenjene med skakalci za to panogo izdelane smuči.

(dalje na str. 6)

Otmär Mauser:

Zgodba starega domobranca

Mali Janček je zaprosil:

»Stari ata, povej mi zgodbo iz časov, ko ti si bil še mlad, ko si vojaško suknjo nosil in k stari mami si hodil vasovat.«

Stari ata je vnučka posadil na kolena; »Poslušaj Janček, zgodbo starega očeta, ki resnična je, in ne iz pravljic vzeta. — Kako preživljal sem mladosti svoje leta?

Mlad sem bil, in vselej bil vesel. Po trdem delu, s fanti sem na vasi pel, potem pod okno tvoje stare mame sem hitel, predno jo je sladki sen prevzel.

Za križi v oknu me vselej je čakala. O, Janček, ti ne veš, kako je bila zalala! In kako se revica je zame bala, ko vojska na Slovenskem je nastala.

Res slovo od nje sem moral vzeti, vojaško suknjo Domobrancev sem oblekel, boril se, da Slovincem bi ohranili vero dedov, ki komunisti hoteli so jo streti.

Kako tvoja stara mama ob slovesu je jokala! S solzami je na oknu rože zalivala; rožmarin in nagelj mi v spomin je dala, in obljubila — da le meni zvesta bo ostala.

Takrat sva s težkim srcem se ločila, v grlu obtičale slovesa so besede. — Trenutki prvi — dolgoletne bede, ki slovensko zemljo je zalila.

Njen pušelj sem na srcu nosil; z menoj je bil v krvavih bojih, ko smrt je iskala žrtev svojih... V molitvah le za njo sem prosil!

In dobri Bog me je uslišal! V Kanadi in v svobodi sva se našla; po dolgih letih, mladosti želje so se izpolnile, in sadove lepo obrodile.

Ti eden si sadov, moj Janček! Ne pozabi, da Slovenec si! Naslednik moj, in bodoči borec za slovensko si svobodo!

Štefan Štukelj:

HUDI ČASI V BELI KRAJINI

IV. del

Po izropanju sva živela z ženo v večnem strahu, da pridejo ponoči in nas odpeljejo v gozd kot marsikatero druge. Jože Grahek iz Mihelje vasi se je 23. junija 1943 vračal pozno zvečer iz Srednje vasi pri Črmošnjicah. Tam je kosil travo na košenicah izseljenih Kočevarjev. Na poti domov je nad železniško progo nad našo vasjo naletel na patroljo 7 partizanov. Vprašal jih je, kam so namenjeni. Pa so rekli, da gredo po nas, da nas odvedejo v gozd. Takole jih je opozoril:

»Če boste to napravili, boste izgubili ves ugled med ljudmi. Saj niso nič krivi.«

Prav tako je bilo pri Bukovcu na Semiški postaji. Tam jih je pa pogovorila mati gostilničarka, da naj tega nikar ne storijo. Tudi železniški čuvaj Črne se je enkrat potegnil za nas.

Z mlatvijo pšenice smo končali 27. julija 1943. Ker sam

nisem imel vprežne živine, mi je znanec posodil vole za pogon geplja. Ko smo prenehali z vejanjem, je bilo na podu tolikšen kup pšenice kot še nobeno leto.

Po končanem delu smo šli v kuhinjo na malico. Kar naenkrat je prišla v hišo partizanska patrolja oborožena s strojnicami in brzostrelkami. Ukaj je bil: »V dveh urah se spravite iz hiše in greste z nami. S seboj smete vzeti le to, kar imate na sebi, spodnjega perila pa le za enkrat.«

Vprašal sem jih, kje imajo kako obsodbo od sodišča. Pa so mi rekli, da imajo povelje in da se naj le hitro spravimo. Gonili so naju z ženo in hčerko čez Semič proti Metliki. Ustavili smo se na Krvavčjem vrhu.

Med potjo so me spraševali, kaj mislim, kaj da bodo napravili z nami. Moj odgovor je bil: »V gozd nas boste odpeljali in pobili kot mnoge.« Zatr-

(dalje na str. 6)

KOLEDAR PRIREDITEV

V »Koledar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

FEBRUAR

16. — Klub slov. upokojencev v Euclidu priredi večerjo in ples ob 25-letnici kluba v SDD na Recher Ave. Začetek ob 3.30 pop. Igral bo Vadnjalov orkester.

22. — U.S.S. priredi 8. zimski koncert godbe na pihala v SDD na Recher Ave. Začetek ob 7. zv. Igra Joey Tomsick orkester.

23. — Misijonska Znamkarska Akcija priredi kosilo v farni dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

MAREC

2. — Fara Marije Vnebovzete priredi Srnjakovo kosilo v korist Slovenskemu domu za ostarele v Slov. domu na Holmes Ave. Serviranje od 3. do 5. pop.

2. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi kosilo v farni dvorani, od 11.30 do 1. pop.

8. — Primorski klub priredi Primorski večer v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

9. — DNIJ pri Sv. Vidu priredi vsakoletni zajtrk v cerkveni dvorani. Serviranje od 8. zj. to 1. pop.

15. — Klub slov. upokojencev na Waterloo priredi večerjo in ples v SDD. Serviranje večerje od 5.30 do 7.30 zv. Igra Fred Kuhar orkester.

APRIL

5. — Tabor, DSPB Cleveland prireja svoj pomladanski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

12. — Plesna skupina Kres priredi večer slovenskih narodnih in umetnih plesov v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

26. — Pevski zbor Korotan priredi pomladanski koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra Alpski sekstet.

MAJ

10. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi materinsko proslavo v farni dvorani. Pričetek ob 7. uri zvečer.

25. — Društvo SPB Cleveland priredi slovenski spominski dan žrtve med okupacijo in revolucijo, s sv. mašo ob 11.30 pri Lurški votlini na Chardon Rd.

26. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi Spominski dan slovesnost v parku.

JUNIJ

1. — Otvoritev Slovenske pristave za leto 1986.

15. — Tabor, DSPB Cleveland poda spominsko proslavo na Orlovem vrhu Slov. pristave za vse slovenske domobranci in vse žrtve komunistične revolucije ter obhaja 40-letnico umora gen. Leona Rupnika.

15. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi prvi piknik. Začetek ob 11. s sv. mašo pri kapeli v Parku Triglava.

JULIJ

6. — Misijonska Znamkarska Akcija priredi piknik na Slovenski pristavi.

27. — MZA krožek v Milwaukee priredi Misijonski piknik s sv. mašo ob 11. Kosilo, igre in srečolov.

AVGUST

10. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi drugi piknik. Sv. maša ob 11., sledita kosilo in ples. Igra Amonov orkester.

28. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi Vinsko trgatev. Kosilo opoldne, sledi veselica.

SEPTEMBER

13. — Fantje na vasi priredijo koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Po koncertu ples. Igra Alpski sekstet.

21. — Društvo SPD Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

21. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

28. — Oltarno društvo pri Sv. Vidu priredi kosilo v avditoriju.

OKTOBER

18. — Tabor, DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

26. — Slomškov krožek priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

26. — Občni zbor Slovenske pristave.

NOVEMBER

8. — Belokranjski klub priredi martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra orkester Veseli Slovenci.

15. — Štajerski klub priredi martinovanje v dvorani pri Sv. Vidu. Igrajo Veseli Slovenci.

Anton M. Lavrish

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

Kanadska Domovina

DNEVNIK MOJIH SPOMINOV

(Nadaljevanje s str. 2)

jevali so, da nas ne bodo. Ko smo prišli čez prvi gozd, so rekli: »Vidite, da vas nismo,« »Saj nas še lahko,« sem jim odgovoril.

Prespali smo na Krvavčjem vrhu pri družini Derganc, ki je imela dva sina. Eden je bil skrivač. Tega so odpeljali v Črnomelj, očeta, mater in mlajšega sina pa z nami čez Gorjance v Novo mesto.

Ustavili smo se pri gostilni Zajc na Gorjancih. Tam so nas še vse enkrat priskali posebno še zaradi denarja. Prišle so partizanke in preiskale ženske do golega. Pri meni so dobili 100 lir pa so rekli, da je to malo. Pojasnil sem jim, da sem bil izropan, od kod naj potem dobim denar.

Derganka je imela pa denar zašit pod nogavicami na kolenih in so ji vse pobrali. Tudi pri moji hčerki so partizanke dobile tisoč lir pa so ji vrnile 400 lir. Žena je na srečo vse obdržala.

Komisar, komandant patrolje in jaz smo šli vso pot zadaj za drugimi in smo politizirali. Ko smo se pri omenjeni gostilni poslovili, sta mi rekla:

»Mi imamo o vas sijajne podatke, kako ste se vedli med Italijani in med Nemci.«

Zato sem jih vprašal, zakaj nas preganjata. Takole sta mi odgovorila:

»Mi spolnujemo samo dolžnost, da vas gonimo pod okupatorja. Vsega tega pa je kriva vaša zaščita. Od tukaj ne hodite več po cesti, ker je minirana. Pojdite po peš potih čez vasi proti Stopicam. Saj tam so sami belogardisti, vam bodo že pokazali pot proti Novemu mestu.«

Noč smo prespali pri eni gostoljubni hiši v Malem orehku. Naslednje jutro je šla njihova hčerka šivilja v Novo mesto in smo šli z njo. Na bloku so nas ustavili domobranci. Povedali smo jim, kaj je z nami. Eden je šel na komando, nas so pa odvedli na zaslišanje na glavarstvo. Prvi sem bil zaslišan jaz. Že na bloku so nam povedali, kako naj se obnašamo, ker je bilo tri četrtine Novega mesta partizanske.

V pisarni je bilo več uradnikov in videl sem, kako napeto poslušajo, kaj bom rekel. In tudi partizanska straža mi je bila rekla: »Pazite se! Mi imamo dobro obveščevalno službo. V dveh dneh bomo vse zvedeli, kar boste govorili.«

Od tam so nas poslali na občinsko upravo, da smo dobili živilske nakaznice in stanovanje. Z ženo in hčerko smo šli takoj na kmetijsko šolo na Grm, da zvemo, kaj je s sinom Božotom, ki je bil tam v šoli. Šola je bila takrat že ukinjena in ravnateljeva gospa je povedala, da je bil sin mobiliziran k domobrancem. Oglasili smo se

pri takratnem ravnatelju Malasku. Ker je bilo pomanjkanje delavcev, nas je vzel na delo in nam dal stanovanje v šoli. Opravljali smo vsa kmetijska dela na posestvu.

Novembra meseca 1944 so pa Nemci mobilizirali vse, ki so bili poslani ali pobegli v Novo mesto, in še nekaj Novomeščanov. Ljudi so razdelili po okopih okoli mesta v strojnična gnezda in skrivališča pred granatami. Jaz sem bil pri podiranju smrek za bunkerje. To smo delali celo zimo do razpada. Vsako opoldne nam je pripeljal »Bunker zup« makarone, v katerih ni bilo nič masti.

Sin Božo je pri pri udarniškem bataljonu majorja Meničanina. Bil je v več borbah s partizani. Imel je signalno službo. Ko so partizani napadli postojanko na Igu, je iz zvonika dajal signale v Ljubljano za pomoč. Megla pa je zakrila žarke, da niso bili vidni v Ljubljani.

Ko so krogle zadevale zvonove, se je umaknil v cerkev, kjer je bila popolna tema. Zgrabila sta ga dva partizana pa se je le izmotal, skočil iz cerkve in srečno prišel v Ljubljano. Bil je prestavljen na postojanko Št. Jernej in tam nadaljeval s signalno službo za novomeško postojanko. Ko je zvedel, kaj je z nami in kje smo, nas je prišel večkrat obiskat.

(dalje prihodnji torek)

Smučarski šport

(Nadaljevanje s str. 5)

V kolikor mi je znano, izdelujejo v Elanovih obratih do 700.000 parov smučí na leto, na svetovni trg pa jih pošiljajo dve tretjini, največ v na evropski, ameriški, kanadski in argentinski trg, torej za devize.

Mednarodni sloves ima tudi tovarna smučarskih čevljev Alpina v Žireh, ki izdeluje smučarsko obutev za alpsko smučanje (smuk, slalom), skakalno obutev in tekaške smučarske čevlje za tkim. cross-country.

Nekaj tekmovalj za svetovni smučarski pokal se vrše v Sloveniji. V Mariboru oz. Pohorju se vrše vsakoletna tekmovalja v ženskem slalomu, za moške pa v Kranjski gori, za smuške teke pa so bila letos tekmovalja v Bohinju. O

smučarskih poletih v slavni Planici sta že večkrat brali, posebej lani ob 50-letnici Planice, ko je bil postavljen nov svetovni rekord v skoku na daljavo — 194 m.

Letos sem menda dokončno odložil smučí, ki sem jim bil zvest oz. one meni skoro 60 let. Z njimi oz. na njih sem presmučal veliko strmin, od Golovca in Rožnika kot začetnik, pa preko večine gorenjskih strmin, kot vojak okoli Sarajeva in Kopaonika, zlasti pa v Planici in leta begunstva v Avstriji. Nikoli se mi ni sanjalo, da me bo pot zanesla v Kanado in da bom užival v strminah Skalnatih gora in zadnja leta meril na smučeh prostrano prerijo. Nepozabni spomini!

Zdaj ko sem odložil smučí se zavedam, da je res, kar sem čital kot reven študent. Luis Trenker, slavni alpinist, smučar, snemalec in avtor je zapisal: »...Ko je bil Bog nekoč posebno dobre volje, nam je dal smučí...«

Pak

Srčni napadi

Zdravniški izvedenci pravijo, da so ljudje trikrat bolj izpostavljeni srčnemu napadu ob 9. uri zjutraj kot ob 11. uri zvečer, ker telesni sistem sproži zjutraj, ko se človek prebudi, neke telesne spremembe, ki morejo povzročiti srčni napad.

Te ugotovitve morejo prispevati k boljšemu razumevanju, kaj povzroča, da se nevarni žilni zamaški (blood clots) zataknejo v srčnem ožilju in odpraviti vzroke, ki jih povzročajo. Zdravniški izvedenci so mnenja, da je s to ugotovitvijo nastalo novo važno področje za podrobnejše preiskave.

Študija srčnih napadov nakazuje, da se največ srčnih napadov pripeti med 6. uro zjutraj in 12. uro opoldne. Število srčnih napadov doseže višek do 9. ure zjutraj in potem postopoma upada do 11. ure zvečer.

Te študije, ki so jih vodili zdravniki v Boston Brigham in Women's Hospital ter Harvard Medical School temeljijo na analizi 2.999 žrtev srčnih napadov. Srčni napad nastane, kadar krvni zamašek ustavi krvni obtok v žili, ki dovaja kri za delovanje srca. Srčna mišica ne dobiva dovolj kisika in dotični del srca začne odmirati, kar prej ali slej povzroči srčni napad.

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd.

531-6300

1053 E. 62. cesta

431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Zdravnik svetuje

Dr. Valter Koser

MOJ MAJ 1945

(Nadaljevanje s str. 3)

Užitek ob kavi

Prvič se je kava pojavila v Evropi leta 1554, ko so v Carigradu odprli kavarno. Od takrat do danes je torej preteklo 332 let. Kava sicer že zdavnaj ne velja več za zdravilo z ugodnimi učinki pri menstruaciji in želodčnih težavah, pač pa za poživilo, ki se mu vse več ljudi ne more niti ne želi več odreči.

Kakovost kave je odvisna predvsem od vrste in tehnoloških postopkov. Učinki kave na človeka so odvisni od njenih sestavin: kofeina, eteričnih olj, sladkorja, tanina, celuloze, beljakovin in drugih organskih spojin.

Kakovost kave ocenjujemo

odvajalno. Snovi, nastajajoče pri praženju kave, skupaj s kofeinom dražijo želodčno sluznico, posebej tedaj, kadar popijemo kavo na tešče, in še bolj pri ljudeh, ki bolehalo za želodčno razjedo.

Na splošno nas, če upoštevamo vse učinke, črna kava zbistri, lažje se koncentriramo, asociacije so hitrejše, hitrejši je tudi reakcijski čas. Skratka, bolj živahni smo in bolj sposobni za umsko in drugo delo. Tudi delovanje srca je nekoliko pospešeno, prav tako izločanje seča.

V večjih količinah kava (s kofeinom) izzove povečano

Krener, ki salutira, poročila, ki jim nismo verjeli, pa so bila vendar tolažljiva, »Angleški tanki vozijo med Trstom in Ljubljano.«

Do zadnjih majske dni sem na partizane v Ljubljani gledal kot neke vrste pomoto, ki se mora kmalu popraviti. Da, prikradla se je misel, da so morali prav tako upati ruski begunci v letih 1917—21, pa sem jo spodil.

In nato nenaden konec sveta — vrnitev domobrancev. Da bodo pomorjeni, o tem nismo imeli dvoma. Suh obup v glasu mlade žene z dojenčkom na rokah, »Moj mož je včeraj odšel.« Smrt sijočih mladih mož, smrt sosedov, znancev, družinskih prijateljev, smrt do tedaj trdnega dela osebnega sveta.

Topa bolečina, ki kričati ne more, ker ne ve, komu. Brezbeseden občutek poraza in osamljenosti: ves svet je proti nam, nihče nas ne mara, nihče nas ne razume. Bog ne razloži. Toda Bog razume in ostane; samo Bog ostane.

Edino, kar nam je lajšalo žalost nad usodo drugih, je bil strah, da bi jim sledili. Čeprav je intervencija dr. Meršola, ki je skoro edini znal angleško, preprečila našo vrnitev, se nismo mogli otresti nezaupanja do Angležev. Hvala Bogu, da nismo vedeli, kako dobro osnovano je bilo naše nezaupanje.

Nad vsem tem in v vsemu temu pa se jasno spomnim močnega občutka, da je »našega« sveta konec. Ne bi vedel več, kako sem si ga formuliral, toda kakor hitro sem zvedel za vrnitev domobrancev, sem čutil, da stare, dostojne, hierarhične, rožmarinove, baročne Slovenije ni več.

Kar je bilo včeraj samo po sebi umevno, je danes preganjano in zaničevano. Nove osnovne premise sedijo na tronu. Brez dvoma je pri vsem tem igralo svojo vlogo nenaadno slovo od mladosti; brez dvoma je bila »moja« Slovenija do neke mere mit, toda prijatelj, ki je ostal v Ljubljani, mi je povedal leta pozneje, »Devetega maja zjutraj sem šel na ulico in začutil, da sem v drugem svetu.«

II.

Vendar konec ni prišel popolnoma nepričakovano. Čeprav prepoznam stopnje njegovega prihoda danes mnogo jasneje, kot sem jih videl tedaj, so mi te stopnje brez dvoma ostale v spominu prav vsled nemira, ki so ga povzročile.

Tretji maj, ki je tik pred begom proglasil združeno Slovenijo na ljubljanskem Taboru, se mi je zdel lepa, toda že brezmočna gesta, nad katero se nisem mogel navdušiti, čeprav sem imel še precejšnjo zalogo navdušenja. Kak teden ali dva prej je *Slovenec* objavil Rupnikov govor, čigar vsebine se ne spomnim, spomnim pa se občutka, da sicer naravnost in

pošteno govori, toda nima odgovorov na vprašanja, ki so nas vznemirjala vse bolj, »Kaj bo s Slovenijo, kaj bo z domobranci, kaj bo z nami?«

V začetku aprila je, devetdesetleten, umrl stari oče, ki je imel srečo, da ni dočakal konca vojne; bali smo se, da bo prihod Rusov, ki so bili že v Prekmurju, onemogočil njegov pogreb.

V marcu so zavezniška letala trosila letake s poročilom o jaltški konferenci. Dvoje mi ostane v spominu: RAF in USAAF kot založnici letaka in sklep Jalte, da bo Jugoslavija »osnovana na široki demokratični podlagi« pod okriljem partizanov. Kaj sta RAF in USAAF, nisem vedel; danes se mi zdi ironična želja po založniških pravicah nad napovedjo tolikih nedolžnih smrti. Točno pa sem vedel, kaj pomeni široka demokratična podlaga.

V pozni jeseni leta 14 je sestra, ki je hodila na uršulinsko gimnazijo v Ljubljani, pripovedovala o srbskih beguncih, ki so prišli v Slovenijo po ruski zasedbi Beograda. Danes se vprašam, zakaj me njeno pripovedovanje ni bolj vznemirilo, kot me je.

V juniju nam je na balkonu frančiškanskega dijaškega konvikta povedal prefekt p. Engelhard Štucin, da je kralj Peter imenoval Tita za svojega vojnega ministra. Nič ga nismo spraševali o poročilu, ker nas je žgala njegova poraznost za nas.

V aprilu nas je gimnazija poslala na ljubljanske ceste nazdravljat domobrancem po njihovi prisegi. Se še spomnim molka, ki je pozdravil četi oboroženih Nemcev, ki sta kot glava in rep spremljali parado neoboroženih domobrancev. Ta molk je bil brez dvoma izraz nasprotovanja, da, sovrastva do Nemcev, toda bil je tudi izraz, o tem sem prepričan, kolektivne zadrege. Ne-

prijetni videz, da smo na strani okupatorja — kakor sem si dopovedoval, da je to navidezno sodelovanje neizbežno, da se ne da drugače, se nisem mogel popolnoma osvoboditi včasih večjega in včasih manjšega nemira.

Vedeli smo seveda, da bodo Nemci odšli, komunisti pa ostali; prav tako smo vedeli, da se bo vojna odločila drugod. Še bolje smo vedeli, da je komunistični partiji narodnost deveta briga in da izrablja slovenski patriotizem le za dosego oblasti.

Sam sem se še spominjal zastavic s kljukastim križem na bicikelskih balancah dveh ali treh mladih komunistov iz naše sosesčine (morda so bili le SKOJevci) v letih '40 in '41, ko sta bila Stalin in Hitler prijatelja. Žena mojega strica, ki je bila komunistka, je delala propagando med jugoslovanskimi vojaki, naj streljajo, ko pridejo Nemci, ne Nemcev ampak svoje oficirje.

Grozljivo je bilo pomanjkanje vsakega sramu pri komunistih, ko so se ob nemškem napadu na Sovjetsko zvezo čez noč prelevili v največje narodnjake. Toda zadrega je ostajala.

Misel, da bo morda treba bežati, se nikoli ni dolgo pomudila, toda bila mi je dovolj znana, da me ni osupnila očeta nova neka dni pred odhodom. Nikdar pa se mi ni porodila misel, da bi nas po begu vračali v partizanske roke. Drugim beguncem gotovo tudi ne. Je bila vzrok tega naivnosti in nepoznanje sveta? Morda. Toda verjetneje je bil to poklon dostojnih ljudi svojemu svetu, kateremu pripisujejo lastno dostojnost. Verjetneje tudi je bilo to znamenje, kako globoko je padla etika evropskega sveta v konfliktu med in z dvema nekrščanskima ideologijama.

(Konec prihodnji terek)

ZMERNO JE DOBRO

v glavnem po njenem vonju, okusu in videzu. Tudi kemično je seveda mogoče ugotoviti, kaj vse je v kavi; največkrat nas zanima odstotek kofeina.

Dobra surova kava ne sme biti plesniva, zrna naj bi bila enake velikosti in barve, ne smejo se drobiti. V vodi mora jo popolnoma in hitro utoniti. Zrna naj bi najbolje pražili vedno tik pred uporabo, kar velja tudi za mletje, saj sicer prekmalu izgubijo prijeten vonj in okus.

Danes so na voljo še koncentri v obliki prahu v pločevinkah in vakuumsko zaprtih polivinilastih ali metaliziranih vrečkah, ki jih raztopimo v ustreznih količinah vode.

Zdravilni učinki?

Mnenja o zdravilnih učinkih kave so se s časom spreminjala. Od prvotnega domnevanja, da vpliva na želodec in menstruacijo, pa do mnenja, da »čisti kri«, zdravi glavobol, vrtoglavico in zaspanost, v kar so verjeli zlasti v 15. stoletju, so pravzaprav šele konec 17. stoletja zanesljivo dognali, da vpliva na krvni obtok. Nekateri zdravniki so svarili pred škodljivim delovanjem kave. Tako je neki Colomb v svoji disertaciji leta 1679 trdil, da je kava škodljiva med drugim, ker »suši« možgane.

In kaj danes menimo o učinkih kave?

Večino teh lahko pripišemo kofeinu, ki dražljivo vpliva na centralni živčni sistem in mišičje. Prav tako spodbuja želodčno sekrecijo.

Zanemariti kajpada ne smemo učinkov drugih sestavin kave; tako na primer rastlinska olja v kavi delujejo rahlo

razdražljivost, psihični nemir, miselne skoke in nespečnost. Kot znaki lažje zastrupitve se javljajo pospešeno, neredno utripanje in »razbijanje« srca, ki se jim pri še večjih dozah pridružijo mišični trzaji, krči, vrtoglavica, glavobol, blodnjavost, bljuvanje in driske. Smrtna doza kofeina je nekaj več kot 10 gramov čiste snovi.

Vpliv kave na krvni tlak je različen. Pri ljudeh z nizkim pritiskom je zvečine ugoden. Pri ljudeh z normalnim ali zmerno povišanim krvnim pritiskom ne pride do izrazitejših sprememb tlaka. Previdnost pa je umestna pri tistih z močno zvišanim pritiskom in okvarami na ožilju.

In kdo še mora omejiti pitje kave? Vsekakor bolniki z vnetjem želodčne sluznice, pojačanim delovanjem žleze ščitnice, glaukomom. Nadalje kave ne priporočamo pri nekaterih obolenjih živčevja in kože.

Za konec še nekaj besed o kavi brez kofeina. Zadnje čase vse bolj reklamirajo kavo, ki ji z določenim tehnološkim postopkom odvzamejo večino te snovi. Kljub obljubljeni neškodljivosti take kave pa velja povedati, da taka brezkofeinska kava prav tako ni priporočljiva za ljudi z bolni mi prebavili.

Naj torej končam z ugotovitvijo, da je prava kava na splošno vzeto koristno in blago poživilo, ki si ga velika večina ljudi lahko mirne vesti privošči, ne da bi to škodilo njihovemu zdravju.

(Konec)

UP TO DATE: **JOSEF'S**
Elegance
New Look's 85

We Listen

5235 Wilson Mills Road
Richmond Hts. Ohio 44143
461-8544 461-8545

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

Zamorski voditelji, ki so podžigali k nemir, so morali spredeti zmoto. Po letu 1968 ni prišlo več do izgre-dov, a priseljevanje mladega prebivalstva z juga se je še povečalo. Med množicami je prišlo mnogo nezrelih, neodgovornih ljudi, srečelovcev in nemalo tolovajev, ki so Washington spremenili v nevarno mesto, posebno v nočnih urah.

Policija se je v teku nekaj let početverila. Tolovaji so se pojavili tudi v nekdanji popolnoma varnih delih mesta. Okoli Bele hiše za poedinega policaja ni bilo več varno; morala sta ču-vati po dva skupaj, pogosto s posebno treniranim policijskim psom.

Tudi podnevi človek ni bil več varen. Žeparji so stikali po ulicah in na javnih prevoznih prostorih. Od početka, ko prebivalstvo še ni bilo pretežno črno, so se zločini dogajali v večji meri med njimi in po statistiki se tudi danes umori in nasilstva dogajajo skoraj izključno v njih delih mesta.

S tem ne mislim reči, da zamorsko prebivalstvo ne upošteva zakonov ali da je bolj nagnjeno k zločinom kot druga plemena. Množice med njimi so krščanske in verne, dobre in vesele narave, dasi mogoče ne upoštevajo sedme zapovedi v tolikšni meri kot belopoltniki. Niso lakomni in skopi, ne obotavljajo pa se vzeti, kar se jim prilega. Do takih zaključkov sem prišel pri opravih s služinčadjo.

Kar je spravilo zamorce v Washingtonu v zadnjih desetletjih na slab glas, je novo naseljenstvo z nekdanjih plan-taž, posebno neodgovorni, samski in neolikani brezdomci. Taki dobijo navadno le težko delo z opravi, katerih se ne lotijo radi, četudi so plače dostojne.

Ti črni priselniki z juga, prežeti z duhom o novi svobodi za njih pleme, niso kot so bili na primer nekdanji priseljenci iz Evrope, ki so se lotili vsakega dela, samo da je bil zaslužek. Današnji črnci z juga bi radi bili gospoda, mnogi, če le mogoče, brez dela in odgovornosti.

Zaradi požigov v mestu in vsakdanjih poročil o vsakovrstnih zločinih sva z Nado leta 1968 začela razmišljati o možnosti, da se preseliva v kako drugo državo. Predmestja, kamor so se selile množice, nama niso posebno ugajala.

Vse poletne mesece sva zato mnogo potovala po severnih državah, se ustavljala pri prijateljih in znancih z mislijo za

končno naselitev. Zadnjo polovico septembra sem prevozil srednji zahod z istim namenom, da bi si našel dom proč od Washingtona.

Zadnji mesec, ko so se moje počitnice končale, sva bila spet doma v stanovanju. Sporazumela sva se, da se naseliva ne predaleč od Washingtona, v gričevju dežele Maryland, torej še v bližini sinov: Mihaela, ki je bil zaposlen kot fizik pri zvezni vladi (*Bureau of Standards*), in Danila, ki je z ženo in tedaj trimesečnim sinčkom imel delo v Virginiji; obenem pa se je pripravljala na doktorat.

Sklenila sva, da se po moji upokojitvi, katero bi dosegel čez nekaj mesecev, preseliva v dom v majhnem podeželskem kraju.

Človek obrača, Bog obrne; Nada se je 1. oktobra počutila veliko bolje kot prejšnje mesece. Previsoki krvni pritisk je pojenjal. Dolgo potovanje je ni bilo utrudilo, govorila je, da ji je služilo v razvedrilo in počitek.

Ko sem se štiri dni pozneje vrnil z dela, sem jo našel v nezavesti. Kap! Tri dni sem jo s sinovoma dan in noč čuval v bolnišnici. Imela je oskrbo, kakršno je premogla močna katoliška bolnišnica v Georgetownu, ki razpolaga z najboljšimi zdravniki. Vse prizadevanje je bilo zaman; k zavesti se ni več povrnila.

Pogreb je vodil pravoslavni prota s pomožnim popom njih cerkve v Washingtonu. Nisem štel prijateljev in znancev, ki so se ga udeležili od blizu in daleč. Velika skupina mojih vojnih in civilnih kolegov je prišla in nič manj Nadinih znancev ter njej osebno hvaležnih ljudi. Nada je pač velik del svojega življenja posvetila pomoči soljudem kot socialna delavka in dobrotnica. Washingtonski časopisi so naštevati njene zasluge.

Na parastosu za pokojnico je bil njen brat Stojan Čupković. Prišel je iz Zagreba, da bi živel pri svojem sinu dr. Viktorju, a tudi on le nekaj mesecev podlegel prerani smrti. Reveža so mučile posledice preganjanja pod Nemci, nato pod komunisti. Kot zdravnik se za politiko ni brigal.

Bralec se bo mogoče čudil mojemu početju takoj po smrti Nade. Kot sem omenil, življenje v stanovanju ni bilo zame. Hotel sem svoj dom, pa naj bo še tako skromen. Zato sem na dan pogreba omenil zemljiškemu agentu, ki je bil prisoten pri obredu, naj mi poišče za nakup manjši dom z

vrto, kolikor mogoče v bližini večje hiše, katero sem še dalj v najem.

Kot da je na kaj takega računal, je hišo zame imel že izbrano, sicer večjo, kot sem želel, a primerno: v pritličju garaža in stan za služabnika, srednje nadstopje z vhodom z vrta in verande, sprejemna soba, obednica in drugo, na vrhu pa tri spalnice. Preveč za samca, toda ko sem si ogledal obširni vrt z mogočno jablano, drugim sadnim drevjem in trto, sem izročil agentu kavci-jo pod pogojem, da lastnik v teku tedna izprazni domo-vanje, da ga dam očistiti in da se takoj preselim.

(Nadaljevanje prihodni tork)

NOVI GROBOVI

(Nadaljevanje s str. 1)

Carl F. Primosch

V ponedeljek, 10. februarja, je v St. Vincent bolnišnici po dolgi bolezni umrl 75 let stari Carl F. Primosch z E. 45. ceste, rojen v Clevelandu, mož Mary, roj. Doljak, brat Helen Sweeney, Louisa (Avstrija), Lillian Rouge, Edwarda, Agnes Primosch, Edne Verderber ter že pok. Johna in Marie Seuffert, policist v Clevelandu 42 let, do svoje upokojitve l. 1975. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152. St. v četrtek, 13. feb., v cerkev sv. Petra na E. 17 St. in Superior Ave. dop. ob 9., od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo noč od 7. do 9. ter jutri od 5. do 9. zvečer. Družina priporoča darove v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele, St. Peter's Church Building Fund ali pa cerkvi Immaculate Conception.

Justine Lillian Neuman

Dne 6. februarja je nenadno preminula Justine Lillian Neuman, rojena Novak v Uniontownu, Pa., od koder je prišla v Cleveland l. 1928, hčerka Justine Paulovich, roj. Kuret, in Franka Novaka (pok.), zaposlena kot laboratorijski tehnik pri University bolnišnicah. Pogrebni obredi so bili sinoči v Želetovem pogrebnem zavodu. Pokopana bo v SFRJ.

Thomas Legat

Umrli je Thomas Legat, mož Frances, roj. Medved, oče Florence Zalokar, 2-krat stari oče, 9-krat prastari oče, brat Johna, Josepha, Josephine Mertek ter že pok. Franka in Williama. Pogreb je bil iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. včeraj, s sv. mašo v cerkvi sv. Kristine in pokopom na pokopališču Vernih duš. Družina bo hvaležna za darove v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele ali Cleveland Chapter of Alzheimer's Disease.

MALI OGLASI

Hiše barvamo zunaj in znotraj Tapeziramo (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444 ali 729-1023

(x)

Bolehna starejša gospa išče žensko, ki bi ji pomagala. Želi, da vozi avto. 18312 Harland blizu E. 185. Kličite 481-3277. (12-15)

FOR SALE

Investor's dream. 4-suite brick apt. Near St. Vitus. 2 bdrms. each suite. Newly remodeled. Priced to sell. Call after 6 p.m. — 361-6858.

Apartment for Rent

Up. Modern 2 bdrm. Very clean. Near St. Vitus, just off St. Clair. Call after 6 p.m. 383-8314. (12-15)

Babysitter Needed

Need a mature, reliable woman to baby sit in my home for 2-month old infant, Mon. thru Fri., 7:30 to 5:30 p.m. Willoughby location. Call Mary at 946-8714. (11-14)

Groveswood, 5 and 5 double. \$43,000.

Euclid brick double \$64,900

Bungalow off E. 185th. Alum. sided. 3 bdrm. 1½ baths. Front porch. \$42,500

Wanted: Licensed real estate person. Full or part time. If you like money, call me!

GEORGE KNAUS
REAL ESTATE — 481-9300 (9-12)

FOR SALE

R & D Sausage Co., 15714 Waterloo Rd. Sale includes equipment, building with coolers, automatic smoke-house, store and lge. parking lot. Ideal for family operation. For more information, call 944-8655. Only serious buyers need inquire. (11-12)

IZREDNA PRILIKA!

Pri Ameriški Domovini je v teku nova kampanja za pridobivanje novih naročnikov. Kampanja bo trajala do 1. julija 1986.

Tisti, ki se bodo prvič naročili na *Ameriško Domovino* do 30. junija 1986, ali tisti, ki niso naročeni na list najmanj pet let, bodo naš list prejeli za izredno nizko naročnino — \$15 za eno leto za torkovo in petkovo številko, ali pa \$10 za izključno petkovo, ki ima obsežen angleški del.

ŠE BOLJ PRIVLAČNO! Vsak študent, ki obiskuje univerzo oziroma visokošolsko ustanovo, se lahko naroči prvič na *Ameriško Domovino* za eno leto za le — \$10, ako naroči torkovo in petkovo skupaj. Ako se zanima samo za petkovo številko, je prvoletna naročnina le — \$5. Isto velja tudi za vsakega, ki služi v ameriški vojski.

Poudarjamo, da je ta ugodnost omejena na tiste, ki se bodo prvič naročili na naš list, in za tiste, ki nanj niso bili naročeni najmanj 5 let.

Naročnino na *Ameriško Domovino* lahko po tej izredno nizki ceni podarite otroku, vnuku, drugemu sorodniku ali prijatelju v ZDA in Kanadi. Darilo je primerno ob priliki različnih praznikov, rojstnega dneva, družinske obletnice, graduacije iz šole, itd. Ako boste nam sporočili ustrezne podatke, bomo novemu naročniku poslali posebno pismo in mu povedali, kdo mu je podaril naročnino.

Ako bi želeli podariti naročnino komu, ki živi izven ZDA ali Kanade, bo naročnina višja, to izključno zaradi veliko višje poštnine.

Izpolnite in nam vrnite naročilnico spodaj že danes!

Naročilnico za Ameriško Domovino

— Naročam se na list
— Naročnino podarim
— Torkovo in petkovo — \$15
— Petkovo — \$10
— Za visokošolca ali vojaka, dnevno — \$10
— Za visokošolca ali vojaka, petkovo — \$5
za eno leto

Ime _____

Naslov _____

MOJE ime _____

MOJ naslov _____

— Pošljite novemu naročniku pozdravno pismo.